

Emléktábla avatás

-Réhon József-

*„Mikor megszületünk, kapunk
nyelvet, kultúrát, hagyományokat.
Felnőttként azon kell dolgoznunk,
hogy méltóak legyünk magyarságunkra,
nem lenézve másokat,
büszkén valljuk származásunkat”.*

(Csaba atya)

A Csiky Gergely főgimnáziumban lassan szép hagyománnyá válik, hogy a kétévente tartott „öregdiák” (hivatalosan Nemzedékek) találkozón avatják fel az intézmény valamelyik neves egykori tanárának az iskola folyosójának falára kihelyezett emléktábláját. (A megtisztelendő személyiség nevéől az oktatási intézmény és az Alma Mater vezetősége közösen dönt). Idén, az öt éve, 2020-ban elhunyt Réhon tanár urat érte ez a megtiszteltetés– rövid, megható ünnepség keretében.

Akinek valamilyen kapcsolata volt az oktatással Aradon, illetve Arad megyében, annak biztosan él az emlékezetében a tanár úr neve, nagyon gazdag munkássága, melynek néhány elemét idézném emlékeztetőül:

Tanárként kémiát tanított, végeláthatatlan a sora a diákoknak, akiket egyetemi felvételre készített fel sikeresen. Emellett volt iskolaigazgató, majd főtanfelügyelő helyettes. Az oktatáson kívül az Alma Mater és a Szövetség alapítója, majd egy ideig az elsőnek említett szervezet elnöke, illetve a folyóirat főszerkesztője. Emellett író volt, tucatnyi könyv szerzője.

Mint a múlt krónikása könyveiben simándi, nagyvárad, kolozsvári, aradi emlékeit idézve az adott kor társadalmának keresztmetszetét rajzolta meg. Írá-

saiban megörökítette a kisebbségi lét napi konfliktusait, de műveiben olvashatunk –többek között – a váradi zsidók gettóba zárásáról, a magyar nyelvű egyházi iskolák államosításáról, elsorvasztásáról is.

Sokat foglalkozott az egy ideig általa is irányított „Kálvin utcai” iskolai intézmény történetével, élete végéig vallotta, hogy a Csiky Gergely Főgimnázium jogelődje a Katolikus Gimnázium, ez pedig a Királyi Gimnázium „folytatása”.

Mint főtanfelügyelő helyettes mindig megtalálta a módját annak, hogy a magyar tannyelvű oktatási intézmények megmaradását, működését segítse. Nagy érdeme, hogy a legnehezebb időkben sikerült elérnie, hogy a legtöbb magyar nyelvű iskolába magyarul tudó pedagógusokat helyezzenek, és ilyen igazgatókat, igazgató helyetteseket nevezzenek ki. Sok éves tevékenységének volt köszönhető, hogy ezek az iskolák színvonalban, a szemléltető eszközökkel való ellátottság tekintetében nem álltak rosszabbul, mint a többségiek. Nem véletlen, hogy a felsőbb szervek számára kényelmetlenné vált a személye, munkáját ellehetetlenítették, egy alaptalan vád után önként lemondott.

Tanári pályájáról a következőképpen vallott a **Tartós örömök, múltó családok** című könyvében (Arad, 1997): (...) *a tanításban örömet találtam. A sikertelenség elkeserített. Több tanítványom doktori értekezését őrzöm, de azokkal is jó barátságban maradtam, akik számára a vegyjelek világát nem sikerült megismertetnem. (...)*

Mint tapasztalt, sokat átélt értelmiségi, a **Carpe Diemben** (Arad, 2013) máig érvényes gondolatokat fogalmazott meg. (...) *Kedves „majdnem-majdnem fiatalok” és öregek! Nem hazudnak ezek az írások. A ránk szakadt bajok és nyomorúság ellenére van még mihez ragaszkodnunk, maradtak számunkra is örö-*

mök. Ezeket kell „leszakítanunk”. Nem tiltott gyümölcsöket tesztek önök elé. Nézenek körül!! Mi az, amit még érdemes észrevenni, megnézni, amiért, vagy ami ellen még megéri harcolni. (...)

A rendszerváltás utáni időszakban sokat foglalkozott azzal a gondolattal, hogy „vajon jól tettem, amit tettem? Másként kellett volna?”

A **Fekete-fehér billentyűk** (Arad, 2015) fülszövegében olvashatjuk: *Mi öregek, nehezen értjük, miért annyira pénzorientáltak a mai fiatalok, a ma még dolgozók. Nincs igazunk! Nincs választásuk: nem lehetnek másak. Rákényszerülnek. Nekik is gondjuk van velünk, puhának látják a gerincünket. –Hogyan döntetek be? Hogyan hihettétek? Miért csináltátok? Osztályharc...besúgás... kussolás... Ezekre a kérdésekre nehéz válaszolni!*

Nagyon megérdemelte, hogy szeretett iskolája falán neki is emléktáblája legyen, hiszen életében minden kitüntetést visszautasított, véleménye szerint **egy ember értékét nem a kitüntetések, hanem a tettei határozzák meg**. Bízom benne, hogy előbb vagy utóbb, Arad városa is elismeri érdemeit.

Piroska István

Nyugati Jelen 2025. szeptember 30

<https://www.nyugatijelen.com/jelenido/emlektabla-avatas-rehon-jozsef>